

22. Отзывы о научных работах 5-ти кандидатов, выступивших на вакантную кафедру гигиены при медицинском ф-те Императорского Новороссийского университета // Записки Императорского Новороссийского университета. – 1907. – Т. 106. – С. 1-84.
23. Породко Ф. Отзыв о диссертации Г. А. Боровикова «Действие солеобразных веществ на скорость роста растительного организма» на магистра ботаники / Ф. Породко // Записки Императорского Новороссийского университета. – 1916. – Вып. VIII. – С. 45-60.
24. Приват-доценты // ДАОО, ф. 45, оп. 18, спр. 39. – 27 арк.
25. С журналами заседаний Совета за 1903-й год // ДАОО, ф. 45, оп. 11, спр. 6. – 243 арк.
26. Томсон Г. И. Оперативная гинекология. Краткое руководство для врачей и студентов Г. И. Томсона, с 268 рисунками в тексте / Г. И. Томсон. – Одесса: Тип. Л. Нитче, 1913. – 318 с.

Таможская И.В.

**ЗАПОЛНЕНИЕ ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКИХ ВАКАНСИЙ
НА КАФЕДРАХ МЕДИЦИНСКОГО ФАКУЛЬТЕТА НОВОРОССИЙСКОГО УНИВЕРСИТЕТА
(НАЧАЛО XX ВЕКА)**

В статье отражен опыт заполнения Новороссийским университетом в начале XX века преподавательских вакансий на кафедрах медицинского факультета. Сосредоточено внимание на особенностях процедуры назначения кандидатов на вакантные должности на кафедрах медицинского факультета, включая проведение конкурсов, обсуждение комиссией в составе профессоров научно-педагогического опыта и лично-профессиональных качеств претендента, проведение голосования. Подчеркнуто, что успешному заполнению преподавательских вакансий на кафедрах медицинского факультета препятствовало проведение университетом закрытого баллотирования, неопределенность срока рассмотрения их научно-педагогического наследия, а также келейность.

Ключевые слова: Новороссийский университет, кафедры медицинского факультета, вакантные должности, приват-доценты, научно-педагогическое наследие, конкурсы.

I.V. Tamozhska

**FILLING TEACHING VACANCIES IN DEPARTMENTS
OF MEDICAL FACULTY IN THE NOVOROSSIYSK UNIVERSITY
(THE EARLY TWENTIETH CENTURY)**

In the article an experience of filling teaching vacancies in the departments of medical faculty in the Novorossiysk University at the beginning of the XX century of is reflected. The attention is concentrated on the features of a procedure to appoint candidates for vacancies in the departments of medical faculty, including the holding of competitions, discussion of a scientific and pedagogical experience and personal and professional qualities of the applicant by the commission as a part of professors staff, voting. It is emphasized that successful filling teaching vacancies in the departments of medical faculty was interfered with the closed balloting by the university, uncertain term of consideration their scientific and pedagogical heritage and also secretiveness.

It is noted that in the Novorossiysk University the greatest competition among the applicants for positions of private-docents, in particular at the departments of medical faculty was observed. It is found out that the candidate for a vacant post as a private-docent presented a petition to the head of the department to appoint the place to conduct lectures and a practical training and also to say an object-matter.

It is noted that the future private-docent had to provide to the faculty the diploma of Doctor of Medicine, scientific works and autobiographical data. Having the analysis of applicants` scientific works there were to be considered the definition of a subject, reporting depth of the main references on the studied theme, originality of author's conclusions, the theoretical and practical importance of a research. It is established that the applicants for a vacant post presented a theoretical practice lecture (by own choice) after which they had to give some explanations to the members of faculty, and a practical practice lecture (by the choice of faculty) by which results the colloquium was carried out. It was required that the applicant for a vacant post was able to give an assessment of the general condition of the patient and also to define indications and contraindications to operations, to carry out the analysis when carrying out the medical experiments.

It is noted the role of the trustee of the educational district and the Ministry of national education to solve staff questions by the Novorossiysk University at the departments of medical faculty.

The conducted research allows to claim that in the Novorossiysk University at departments of medical faculty there was a problem to ensure the educational process by the qualified research and educational staff which was being solved by the management by holding competitions for vacancies.

Key words: Novorossiysk University, departments of medical faculty, vacancies, private-docents, scientific and pedagogical heritage, competitions.

Подано до редакції 24.10.2017.

УДК 373.3(477.87) «1991/2011»

© 2017

Фізеші О.Й.

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
(КІНЕЦЬ XX – ПОЧАТОК XXI СТ.)**

У статті розглядається проблема трансформації змісту початкової освіти кінця XX – початку XXI століття в період переходу освітньої системи України на принципи демократизації та гуманізації освіти, особистісної орієнтації, врахування національної самобутності та європейського досвіду. Здійснено аналіз навчальних планів та інших

документів (наказів, звітів), які визначали зміст початкової освіти досліджуваного періоду, особливостей Державного стандарту початкової освіти 2000 року, його позитивних сторін та проблем реалізації.

Ключові слова: зміст освіти, початкова школа, навчальний план.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Кінець XX – початок XXI ст. характеризується активним включенням Української держави до євроінтеграційних процесів, які вимагають докорінних змін у всіх сферах життя – соціально-економічній, суспільно-політичній, культурній. Означені сфери є детермінантою та складовою частиною трансформаційних змін, які характерні для освітньої сфери. Знаковим у перебудові існуючої системи та змісту освіти України стало прийняття Державної національної програми “Освіта” (Україна XXI століття), мета якої полягала у визначенні “стратегії розвитку освіти в Україні на найближчі роки та перспективу XXI століття, створення життєздатної системи безперервного навчання і виховання для досягнення високих освітніх рівнів, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації”. З урахуванням суспільних потреб та фінансової спроможності Української держави за роки незалежності розроблена та поетапно впроваджується програма системного реформування всіх ланок освіти, в тому числі й початкової. В першу чергу, це реформування визначається розробкою нормативно-правової бази, яка б забезпечила реалізацію окреслених Програмою завдань. Так, діяльність початкової школи, як і загальноосвітньої школи загалом, регламентують Закон України “Про освіту” (1996), Закон України “Про загальну середню освіту” (1999), Національна доктрина розвитку освіти (2002) та визначають основні правові норми розвитку системи освіти України. Сьогодні прийнято ряд нових документів, зокрема Закон України “Про освіту” (2017), а також у стадії розробки та апробації перебувають інші документи, що регламентують зміст освіти. Разом з тим, важливого значення набуває об’єктивний історико-системний аналіз освітніх процесів минулого з метою його узагальнення та визначення перспектив реформування української початкової школи в контексті єдиного освітнього простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв’язання даної проблеми... Розроблення проблем інтернаціоналізації освіти, методологічного підґрунтя сучасних освітніх реформ, аналіз напрямів державної освітньої політики належить В. Андрущенку, В. Кременю, В. Луговому, В. Лутаю та ін.

Науково-теоретичною базою дослідження стало обґрунтування проблем початкової освіти у працях А. Волошина, Б. Грінченка, О. Духновича, С. Русової, В. Сухомлинського, К. Ушинського; сучасні концептуальні підходи до реформування початкової школи В. Бондаря, О. Савченко, Н. Бібік, А. Цимбалару та ін. Проблеми вдосконалення організації, змісту навчання в початковій школі розкрито також Т. Байбарою, М. Вашуленком, І. Гудзик, Н. Кічук, Н. Коваль, Л. Кочиною, С. Мартиненко, О. Масол, Л. Прищепю, В. Тименком, О. Хорошковською та ін.

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає у виявленні трансформацій змісту початкової освіти в контексті аналізу навчальних планів, що регламентували освітні процеси початкової школи кінця XIX – початку XX століття.

Виклад основного матеріалу дослідження... Прийняття важливих законодавчих документів у перші роки проголошення Україною незалежності спонукало науковців та практиків до розробки нових програмних документів у всіх освітніх сферах, в тому числі й для початкової школи. Трансформації, які мали місце в часі становлення незалежної Української держави, вимагали докорінного перегляду всіх освітньо-виховних програм та концепцій, які б узгоджувалися з новими завданнями, можливостями та перспективами нової демократичної держави. Відтак, постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 1998 р. № 1239 було затверджено Базовий навчальний план загальноосвітніх закладів [9]. Цим документом Міністерство освіти і науки України зобов’язувалося провести впродовж 1998 – 2000 рр. разом з Академією педагогічних наук, центральними органами виконавчої влади, науковими установами та організаціями конкурс підручників, навчально-методичних посібників та іншої літератури для загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до типових навчальних планів та здійснити поетапне запровадження державного стандарту загальної середньої освіти, а також розпочати з 1998/99 навчального року розроблення програм, підручників, навчально-наочних посібників та обладнання для підготовки вчителів з урахуванням змін, передбачених Базовими типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів. Зокрема, Базовий навчальний план у початкових класах визначав такі освітні галузі “Суспільствознавство” (навчальний предмет – Людина і світ), “Мови і література” (навчальний предмет – Рідна мова та Читання, Іноземна мова), “Культурознавство” (навчальний предмет – Мистецтво, яке диференціювалось на образотворче та музичне), “Природознавство” (навчальний предмет – Природознавство), “Математика” (навчальний предмет – Математика), “Фізична культура і здоров’я” (навчальний предмет – Фізична культура, Валелогія), “Технології” (навчальний предмет – Трудове навчання). Варіативна частина пропонувалася на розгляд навчального закладу, який, у відповідності до своїх регіональних особливостей та потреб, вводив відповідні навчальні предмети [9].

Характерною особливістю першого десятиліття незалежності України стала надзвичайно велика кількість авторських програм навчальних предметів, адже кожний загальноосвітній заклад на свій розсуд обирав вже розроблені навчальні програми або ж продукував власні. “Спостерігалось, – підкреслює О. В. Сухомлинська, – лавиноподібне виверження найрізноманітніших програм” [10, с. 5], у відповідності до яких склалися підручники та навчальні посібники, розроблялося навчально-методичне забезпечення, що вносило хаос у змістовий компонент початкової освіти. Тому, знаковим у питанні стандартизації початкової освіти стало введення в дію Державного стандарту початкової загальної освіти (2000 р.), який був “розроблений відповідно до можливостей дітей молодшого шкільного віку початкової школи і передбачає всебічний розвиток та виховання особистості через формування в учнів повноцінних мовленнєвих, читацьких, обчислювальних умінь та навичок, бажання і вміння вчитися. Поряд із функціональною підготовкою за роки початкової освіти діти мають набути достатній особистий досвід культури спілкування і співпраці у різних видах діяльності, самовираження у творчих видах завдань” [1, с. 28]. Розробниками державного стандарту початкової загальної освіти стали відомі науковці з питань теорії та практики початкової освіти, зокрема Т. Байбара, Н. Бібік, Е. Белкіна, В. Вашуленко, М. Вашуленко, І. Гудзик, Н. Коваль, Л. Кочина, О. Мартиненко, О. Масол, Л. Прищепа, О. Савченко, О. Сухомлинська, В. Тименко, О. Хорошковська та ін.

Відповідно до Концепції загальної середньої освіти Державним стандартом визначено основну мету початкової загальної освіти, яка полягає у всебічному розвитку та вихованні особистості через формування в учнів повноцінних мовленнєвих, читацьких, обчислювальних умінь і навичок, бажання і вміння вчитися. Також учні початкової школи мають набути достатнього особистого досвіду культури спілкування і співпраці у різних видах навчальної діяльності, самовираження у творчих видах завдань, набуття загальнонавчальних та цільових компетентностей. Принципово новим для початкової школи стало те, що у Державному стандарті вперше змістом початкової освіти передбачено уміння, навички та способи діяльності, тобто кожен навчальний предмет має стати не лише метою навчання, а, насамперед, засобом розвитку і виховання дитини, що вимагає розвиваючого, діяльнісного характеру організації навчального процесу, набуття молодшими школярами досвіду пізнавальної, практичної, соціальної діяльності, засвоєння, методів пізнання навколишнього світу. Розробниками змісту й форм нової початкової освіти основну увагу було звернено на розвантаження навчального часу учня, для чого було зменшено навчальне навантаження учнів (не більше 700 годин (уроків) та не менше 175 робочих днів на навчальний рік), зменшено тривалість уроків (у 1 класі – 35 хв., у 2 – 4 класах – 40 хв.), а також з метою збереження та зміцнення здоров'я учнів введено по 3 уроки фізичної культури в кожному класі початкової школи.

Відповідно до мети і завдань, зміст початкової освіти ґрунтується на загальнолюдських цінностях та принципах науковості, полікультурності, світського характеру освіти, системності, інтегративності, єдності навчання і виховання, на засадах гуманізму, демократії, громадянської свідомості, взаємоповаги між націями і народами в інтересах людини, родини, суспільства, держави.

Державний стандарт 2000 р. передбачав включення до базового навчального плану освітніх галузей: “Мови і література”, “Математика”, “Здоров'я і фізична культура”, “Технології”, “Людина і світ”, “Мистецтво”. Кожна з цих галузей будувалася за змістовими лініями, які є наскрізними для всіх рівнів загальної середньої освіти. Освітні галузі реалізуються через окремі навчальні предмети та інтегровані курси [1, с. 28-56].

На основі затвердженого стандарту були розроблені й затверджені нові навчальні плани та програми, підготовлені й видані нові підручники для початкових шкіл. Щодо навчальних планів для початкових шкіл, то їх укладання регламентувалося такими нормативними документами: наказ Міністерства освіти і науки України від 28 лютого 2001 р. № 96 “Про Типові навчальні плани початкової школи з українською мовою та мовами навчання національних меншин” [7]; наказ Міністерства освіти і науки України від 01 березня 2004 р. № 162 “Про Типові навчальні плани початкової школи з навчанням українською та мовами національних меншин” [6]; наказ Міністерства освіти і науки України від 29 листопада 2005 р. № 682 “Про Типові навчальні плани початкової школи” [8]. Кожен із цих наказів визначав типові навчальні плани для початкових шкіл з українською та іншими національними мовами навчання, вносив до попередніх наказів корективи тощо. Наприклад, у Пояснювальній записці до наказу від 28 лютого 2001 р. № 96 зазначається, що “відповідність вимогам Державного стандарту початкової загальної освіти є обов'язковою умовою реалізації змісту освіти. Типові навчальні плани, як і Базовий, складаються з інваріантної складової, сформованої на державному рівні, обов'язкової для всіх загальноосвітніх навчальних закладів незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативної, у якій передбачено додаткові години на предмети інваріантної частини, предмети за вибором, індивідуальні та групові заняття” [7]. На відміну від Базових навчальних планів, рекомендованих Постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 1998 р. № 1239, тривалість навчального тижня становить 5 днів. Назви освітніх галузей відповідають Державному стандарту і представлені відповідними навчальними предметами, зокрема: галузь “Мови і література” у школах з українською мовою навчання реалізується предметами “Українська мова” (у робочому навчальному плані – Українська мова і Читання), “Іноземна мова” або “Рідна мова (для національної меншини). Введення другої мови (іноземної або іншої мови національної меншини) здійснюється за рішенням ради навчального закладу

відповідно до бажань учнів та їхніх батьків. Для шкіл з навчанням мовами національних меншин ця галузь представлена предметами “Мова навчання” (мова і читання), “Українська мова” (як державна). У планах з навчанням мовами національних меншин іноземна мова вводиться за рахунок варіативної складової навчального плану. Галузь “Математика” у Типовому навчальному плані представлена навчальним предметом з відповідною назвою. Пропедевтичний курс з інформатики, за умови належного технічного забезпечення, може викладатися на окремих уроках за рахунок годин варіативної складової плану, або інтегруватися з навчальним предметом “Математика”. Галузь “Основа здоров'я і фізична культура” реалізується інтегрованим курсом “Основи здоров'я і фізична культура”, а також змістом окремих предметів і передбачає прищеплення учням навичок здорового способу життя та фізичної культури. Формування знань та навичок з основ безпеки життєдіяльності здійснюється у рамках інтегрованого курсу “Основи життя і фізична культура”. Галузь “Мистецтво” реалізується у навчальних предметах “Образотворче мистецтво” і “Музика”, або інтегрованого курсу “Мистецтво”. Галузь “Людина і світ” з урахуванням вікових особливостей учнів у Типових навчальних планах реалізується через навчальний курс “Я і Україна”, який може реалізовуватися варіативно: наскрізним інтегрованим курсом або окремими предметами. У перехідний період вивчення цього курсу може здійснюватися через предмети “Ознайомлення з навколишнім” (1 – 2 класи) і “Природознавство” (3 – 4 класи), або “Довкілля”. Галузь “Технології” представлена предметом “Трудове навчання”, викладання якого може проводитися за програмами “Трудове навчання” або “Художня праця”.

Згодом, наступний наказ від 01 березня 2004 р. № 162 внесе до діючих навчальних планів корективи, а саме: у зв'язку з виконанням Закону України “Про фізичну культуру і спорт” (3808-12) [3] та Указу Президента України від 09 жовтня 2001 р. № 941/2001 (941/2001) “Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні” [4] обов'язковим є виділення 3 годин для занять з фізичної культури, при чому години з фізичної культури освітньої галузі “Здоров'я і фізична культура” не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів. Освітня галузь “Здоров'я і фізична культура” реалізується через два навчальні предмети, а не одним як у попередньому, – “Фізична культура” та “Основи здоров'я”. Зокрема, в рамках навчального предмету “Основи здоров'я” здійснюється формування умінь та навичок з основ безпеки життєдіяльності. Також у нових навчальних планах освітня галузь “Технології” реалізується через предмети “Трудове навчання” або “Художня праця”.

У 2005 р. профільним Міністерством здійснено аналіз завершення переходу початкової школи на новий зміст і структуру навчання. Зокрема, у Доповідній записці про підсумки переходу початкової школи на новий зміст та структуру навчання, яка була представлена на Колегії Міністерства освіти і науки України 20 жовтня 2005 р., зазначається, що “у структурі загальної середньої освіти особливе місце належить початковій школі, яка у 2004/2005 навчальному році завершила перехід на новий зміст та чотирирічний термін навчання” [2]. В означеному документі вказується на ряд позитивних сторін та досягнень унаслідок упровадження Державного стандарту загальної початкової освіти (2000 р.): розширено можливості учнів в опануванні мовами за рахунок того, що з 2 класу розпочато вивчення іноземної мови, в усіх початкових школах було створено умови для вивчення мов національних меншин (другої мови) та ін. За цей період підготовлено понад 35 нормативних документів, спрямованих на упорядкування роботи початкової школи у період її переходу на новий зміст та 4-річний термін навчання: про прийняття дітей до 1-го класу; про тривалість уроків у початковій школі; про обсяг і характер домашніх завдань у початковій школі; про методику здійснення контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи тощо.

Щодо проблемних моментів упровадження визначаються: незадовільний стан забезпечення засобами навчання та шкільним приладдям у початковій школі (показник по країні становив лише 15 %, а за останні десять років за кошти державного бюджету було виготовлено лише шість найменувань засобів навчання для початкової школи); демографічний спад населення, що вплинуло на відбір форм та методів навчання молодших школярів (з 2000/2002 навчального року кількість учнів початкової школи загалом по Україні скоротилася з 2 млн. 56 тис. до 1 млн. 934 тис, зменшилася кількість загальноосвітніх навчальних закладів I ступеня: з 2.573 у 2000/2001 н.р. до 2.260 у 2004/2005 н.р.). У зв'язку з цим набули поширення мережі навчально-виховних комплексів “дошкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад” [5]. За п'ять останніх років їх кількість зросла з 1228 до 1808. У період переходу початкової школи на нові освітні стандарти для учнів початкової школи розроблено та рекомендовано Міністерством чотири типи навчальних планів, понад 39 варіативних навчальних програм, на основі яких створено та рекомендовано до використання у навчально-виховному процесі варіативні підручники та навчальні посібники (понад 105 назв підручників).

Щодо вдосконалення змісту початкової освіти у Доповідній записці зазначено ряд рекомендацій, які необхідно врахувати для подальшого використання у роботі початкової школи, а саме: приведення у відповідність до Державного стандарту базової і повної середньої освіти назви, структури освітніх галузей та їх змістові лінії; усунення дублювання вимог у змісті освітньої галузі “Мови і літератури”; усунення надмірної конкретизації у змісті галузей “Здоров'я і фізична культура”, “Математика”; позвантаження змісту освітніх галузей

“Технологія”, “Людина і світ”, “Мистецтво”; спрощення стилістики галузей “Технологія”, “Людина і світ”, “Математика”, “Мова і література” та ін. [2].

Відповідно, на виконання рішення колегії Міністерства освіти і науки від 20 жовтня 2005 р. протокол № 10/1 - 2 “Про підсумки переходу початкової школи на новий зміст та структуру навчання” внесено зміни до Типових навчальних планів [8]. Зокрема, основними нововведеннями стали:

1) в інваріантній складовій – перерозподіл часу між окремими предметами: на 1 годину збільшено тижневе навантаження на вивчення математики у 1 класі та іноземної мови у 2 класі, узгодження часу на заняття з “Основ здоров’я” в усіх типах шкіл (по 1 годині у кожному класі);

2) у варіативній складовій – у 2-2,5 рази збільшено час на варіативну складову змісту освіти, введення за наявності відповідного методичного забезпечення курсів “Комп’ютерна азбука”, “Музика і рух”, “Хореографія”, “Ритміка” тощо.

Слід відмітити, що вперше в системі роботи початкової школи у 2004 р. спільно з АПН України та Центром тестування було проведено моніторингові дослідження якості освіти учнів 4-х класів в окремих регіонах України, метою яких було виявлення рівня сформованості в учнів умінь читати й розуміти текст, застосовувати набуті у початковій школі знання і вміння в ситуаціях, наближених до життєвого досвіду дитини. Надалі такі моніторингові дослідження стали системними й проводилися щорічно.

Загалом, “аналіз результатів переходу початкової освіти на новий зміст та структуру, – зазначається у Доповідній записці, – дає підстави стверджувати, що у цілому цей процес відбувся успішно. ...внаслідок переходу початкової школи на новий зміст, структуру і чотирирічний термін навчання у країні постала нова за змістом та формою початкова освіта. Досягнуті позитивні результати створюють передумови для того, щоб кожна дитина відповідного віку змогла вповні реалізувати свої здібності” [2]. Проте, вже в 2011 р. з урахуванням вимог цивілізаційних змін, на порозі яких опинилася Україна на початку ХХІ століття, а також новітніх досягнень психолого-педагогічної науки науковцями був розроблений новий Державний стандарт початкової загальної освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 462 від 20 квітня 2011 року та введений в дію з 1 вересня 2012 року.

Висновки... Таким чином, після проголошення Україною незалежності наприкінці ХХ століття виникла потреба в докорінній перебудові та переосмисленні змісту початкової освіти за зразком передових європейських країн, з урахуванням національних особливостей, досягнень педагогічної теорії та практики. Найбільш чутливими до таких змін стали навчальні плани як документи, що відображають зміст освіти. Трансформації мали місце не тільки в системі принципів добору змісту освіти, але й у визначенні переліку навчальних предметів як інваріантної, так і варіативної частини, зменшення тижневого навантаження школярів, забезпечення їх усебічного розвитку, можливість навчатися рідною мовою та вивчати іноземну мову тощо. Зміни навчальних планів вимагали змін у навчальних програмах, підручниках для початкової школи. Врахування позитивного досвіду та аналіз проблем забезпечить ефективність трансформацій змісту сучасної початкової освіти в контексті реформування початкової школи у відповідності до вимог українського законодавства.

Використана література:

1. Державний стандарт початкової загальної освіти // Початкова школа. – 2000. – №12. – С. 28-54.
2. Доповідна записка про підсумки переходу початкової школи на новий зміст та структуру навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaravo.net/data2008/base42/ukr42655.htm>. 2007.
3. Закон України “Про фізичну культуру і спорт”. Постанова ВР № 3809-XII від 24.12.93 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>
4. Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні. Указ Президента України 9 жовтня 2001 року № 941/2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/941/2001>
5. Про затвердження Положення про навчально-виховний комплекс “загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад”. Постанова КМ України від 12.03.2003 № 306 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/find:навчально-виховний+комплекс/КР030306.html.
6. Про Типові навчальні плани початкової школи з навчанням українською та мовами національних меншин. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.03.2004 № 162 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/find:наказ+Міністерства+освіти+і+науки+України+від+01+березня+2004+р.+№+162/MUS2124.html.
7. Про Типові навчальні плани початкової школи з українською мовою та мовами навчання національних меншин. Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.02.2001 № 96 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/find:наказ+Міністерства+освіти+і+науки+України+від+28+лютого+2001+р.+№+96/MUS583.html.
8. Про Типові навчальні плани початкової школи. Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.11.2005 № 682 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/find:від+29+листопада+2005+р.+№+682+»Про+Типові+навчальні+плани+початкової+школи/MUS3654.html.

9. Про затвердження Базового навчального плану загальноосвітніх навчальних закладів КМ України Постанова КМ від 05.08.1998 № 1239 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/find:Про+затвердження+типових+навчальних+планів/КР981239.html.
10. Сухомлинська О. Програми національного виховання в умовах освітніх модернізацій них змін / О. Сухомлинська // Шлях освіти. –2010. – №4. – С. 4-8.

Физеши О.Й.

ТРАНСФОРМАЦІЯ СОДЕРЖАННЯ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ (КОНЕЦ ХХ - НАЧАЛО ХХІ В.)

В статье рассматривается проблема трансформации содержания начального образования конца ХХ - начала ХХІ века в период перехода образовательной системы Украины на принципы демократизации и гуманизации образования, личностной ориентации, учета национальной самобытности и европейского опыта. Осуществлен анализ учебных планов и других документов (приказов, отчетов), которые определяли содержание начального образования исследуемого периода, особенностей Государственного стандарта начального образования 2000 года, его положительных сторон и проблем реализации.

Ключевые слова: содержание образования, начальная школа, учебный план

O.I.Fizeshi

THE TRANSFORMATION OF THE CONTENT OF THE PRIMARY EDUCATION (THE END OF THE XX-TH – THE BEGINNING OF THE XXI-TH CENTURY)

At the end of the XX-th century when the Ukraine declared its independence in the state there was a need to completely rebuild and rethink the content of the primary education. The restructuring should take place according to the model of European countries but taking into account the national peculiarities, achievements of pedagogical theory and practice. In 1998 the Basic Curriculum of General Education Institutions was approved. It has defined such basic industries as "Social Science" (the educational subject – Human and the World), "The Languages and the Literature" (the educational subject - Native Language and Reading, Foreign Language), "Cultural Studies" (the educational subject – the Art, which is divided into Fine Arts and Musical Art), "Natural science" (the educational subject – the Natural science), "Mathematics" (the educational subject – the Mathematics), "Physical Education and Health" – (the educational subject – the Physical Culture, Valeology), "Technology" (the educational subject – the Work Training). The variation part was offered for consideration by the educational institution. In 2000 the significant in the issue of standardization of the primary education was the introduction of the State Standard of the Primary Education in which the main goal of the primary general education was defined. This goal is the comprehensive development and upbringing of the individual through the formation of full-fledged speech skills in the pupils, the abilities to read and count, desire and ability to study. In this State standard the main attention was paid to discharge the pupil's study time, was reduced the duration of lessons. And to preserve and strengthen the health of the pupils 3 classes of Physical culture were introduced in each class of the primary school. On the basis of the approved standard, new curricula were developed and approved. New curricula differed from previous ones by the principles of the selection of the content of education, the list of educational subjects, etc. Changes in curricula required the changes to curricula, textbooks for the primary school. If we take into account the positive experience and the analysis of the problem that it will ensure for us the effectiveness of the transformation of the content of modern primary education in the context of the reforming of the primary school in accordance with the requirements of the Ukrainian legislation.

Key words: the content of the education, the primary school, the curriculum.

Подано до редакції 25.10.2017.

УДК 37.01 : 656.6(045)

© 2017

Чагайда О.О.

СТАН РОЗВИТКУ МОРСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (60-70-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ)

У статті здійснено теоретичне узагальнення щодо особливостей розвитку морської освіти в Україні в 60–70-ті роки ХХ століття. Висвітлено тісний взаємозв'язок освіти з потребами народного господарства, що розвивалося в межах системи директивного планування.

На основі архівних документів, проаналізовано законодавчу базу, зокрема, накази та інструктивні листи Міністерство морського флоту, що скеровувало освітній процес та діяльність морських навчальних закладів України досліджуваного періоду.

Доведено, що оновлення змісту фахової підготовки фахівців має базуватися на запозиченні позитивного досвіду, накопиченого різними системами підготовки фахівців з вищою освітою в Україні, країнах ближнього і далекого зарубіжжя з орієнтуванням на єдиний світовий освітній простір.

Ключові слова: морська освіта, морські навчальні заклади, професійна підготовка кадрів морського флоту, морська спеціальність, міжнародні конвенції.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасний стан морської освіти в Україні віддзеркалює соціально-економічний і культурно-історичний розвиток держави. За останні роки істотно змінилися концептуальні, структурні та організаційні засади морської освіти в нашій державі. В той же час функціональні можливості професійної діяльності спеціалістів у сучасних умовах вимагають змін у сфері забезпечення якості